

PRATARMĖ

Leidinio 17-ąjį tomą sudaro trys skyriai, kuriuose apibūdinamos aktualios ugdymo ir švietimo problemos. *Pirmame skyriuje* aptariami bendrieji ugdymo klausimai, visų pirma susiję su vienu iš sudėtingiausių ugdymo aspektų – gyvenimo prasmės ieška ir jos įtaka žmogaus tapatumui. Turint galvoje intensyvius globalizacijos procesus ir jų galimą kontroversinį poveikį šiuolaikinei kultūrai, žmonių santykiams ir vertybėms, iškeliama kita ne mažiau sudėtinga problema – dvasingumo kaita ankstyvojoje jaunystėje. Remiantis ilgalaikiais tyrimais, ryškinamos šiuolaikinių jaunuolių (16–17 m.) teigiamos ir neigiamos dvasingumo kaitos tendencijos. Šalia to skaitytojams taip pat norėta pateikti naujos informacijos apie ugdymo ir mokyklos bruožus, vyravusius Karolingų renesanso laikotarpiu, taip pat apibūdinanti bent iš dalies ugdymą, būdingą XX a. pirmosios pusės Lietuvos kaimo bendruomenei.

Antrame skyriuje aptariamos asmens kūrybiškumo ugdymo ir adaptacijos realijos. Iš jų pirmiausia išskiriama algoritminių metodų reikšmė asmens kūrybiškų sprendimų ieškai. Taip pat svarstomos studentų kūrybiškumo ugdymo galimybės šių laikų universitete. Pasinaudojant eksperimentinio tyrimo duomenimis, ryškinami pedagoginio profilio studentų kūrybiškumo raidos pokyčiai ir juos nulemiantys psichopedagoginiai veiksniai. Atskleidžiamos ir dabartinių studentų kritinio mąstymo dispozicijų bei įgūdžių ugdymo prielaidos universitete ir pasiekti sklaidos pokyčiai. Kaip jau minėta, šiame skyriuje nagrinė-

jama ir kita opi pedagoginė problema – mokinių adaptacija naujojoje mokykloje, susijusi ne tik su teigiamais, bei ir su neigiamais mokinių išgyvenimais, patiriamais keičiant mokyklą ir reikalaujančiais tobulinti švietimo sistemą. Drauge apibrėžiama ir reikšminga mokytojo įtaka adaptacijos procesui, galinti palengvinti šį procesą. Suprantama, kad mokykloje dar sunkiau sekasi adaptuoti mokiniams, šeimoje patiriančiams vienokią ar kitokią netektį (tėvų mirtį, jų nedarbą ar išvykimą kitur uždarbiauti, girtavimą, konfliktus šeimoje ir kt.). Atkreipiamas dėmesys į šeimoje netektį patyrusių pradinėjų klasių mokinių statusą klasėje kaip jų socializacijos veiksnį. Gvildinama ir mokinių socialinių įgūdžių ugdymo problema, apibrėžiamos eksperimentiškais pagrįstos sportinės veiklos galimybės juos tobulinant.

Trečiame skyriuje apibūdinamos kai kurios ryškesnės šiuolaikinės švietimo kaitos paradigmos. Šiuo požiūriu daugiausia dėmesio sutelkiama į švietimo kaitos mikrokontekstą, atskleidžiant pedagogų prisitaikymo prie pokyčių ir pasipriešinimo pokyčiams pobūdį. Kartu siekiama apibūdinti švietimo institucijose vykstančius intensyvius internacionalizacijos procesus ir jų keliamus iššūkius aukštojo mokslo pertvarkai. Šiuo kontekstu natūraliai nusakoma mokymo ir mokymosi paradigmos kaitos problema, drauge ir mokymosi visą gyvenimą idėjos įgyvendinimo būtinumas. Sutelkus dėmesį į užsienio kalbų studijas aukštojoje mokykloje, šiame skyriuje toliau

gvildenami metakognityvių kalbos įgūdžių ugdymo, kai reikia veiksmingų mokymo metodų ir priemonių mokant anglų kalbos, klausimai. Pabrėžiama, kad, efektyvinant kalbų mokymą, svarbu pasiekti tam tikrą tradicinių ir naujųjų mokymo metodų dermę. Į tai atsižvelgus, čia daugiausia vietos skiriama naujam aplanko metodui ir jo efektyvaus taikymo sąlygoms atskleisti studijuojant specialybės užsienio kalbą mokymo ir mokymosi paradigmu kaitos procese. Be to, pasitelkus naujausių tyrimų duomenis, ryškinamas studentų požiūris į tradicinius (spausdintinius) vadovėlius kaip svarbiausią mokomąją priemonę.

Vanda Aramavičiūtė